

Samenvatting

EVALUATIE ONDERSTEUNINGSPLAN

Beleid Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs
Amsterdam-Diemen 2014-2018

**SAMEN WERKEN,
SAMEN LEREN**

Juli 2018

**SAMENWERKING:
VRIENDEN WORDEN VOOR
DE LEERLING**

In Amsterdam wordt al heel lang samengewerkt in het voortgezet onderwijs. Met de zogenoemde Wet passend onderwijs zijn de schoolbesturen in 2014 aan het werk gezet om het 'officiële meerjarenbeleid' van het Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Amsterdam-Diemen vast te leggen. De wetgever zegt namelijk: beschrijf dat beleid in je Ondersteuningsplan en herhaal het elke vier jaar.

Nu is het volgende moment om een nieuw Ondersteuningsplan vast te stellen. Het bestuur, de leden en de Ondersteuningsplanraad hebben echter besloten om eerst goed te evalueren, te reflecteren en na te denken, voordat een nieuw vierjarenplan wordt gemaakt. Wat gaat er goed? Kunnen we dat versterken? Doorgronden we de nieuwe ontwikkelingen die op ons afkomen, en spelen we er adequaat op in? En ook: waar kunnen we afscheid van nemen, omdat het de leerlingen niet heeft gebracht waar we op rekenden? Het Samenwerkingsverband koos voor degelijk, samenhangend evalueren in plaats van een nieuw vergezicht als schot in de lucht.

Hier leest u een samenvatting van de belangrijkste bevindingen van deze evaluatie, en van de belangrijkste aanbevelingen voor het nieuwe Ondersteuningsplan.

1

BLIJVEN ONTWIKKELEN

In deze beleidsevaluatie valt het direct op dat er de afgelopen jaren veel is gebeurd. Dat steeds tussendoor is nagedacht over wat er beter kon. Dat die verbeteringen zijn doorgevoerd, nieuwe initiatieven zijn aangevangen, de agenda van de samenwerking is verbreed. Het was een continuproces zonder synchroniciteit met de vierjarencyclus die pas één 'rondje' oud is. Dat is ook de centrale aanbeveling voor een nieuw meerjarenplan: leg niet te veel vooraf vast, houd ruimte voor flexibiliteit, voor vernieuwing. Ruimte voor scholen, ruimte voor professionals in de scholen – ook dat is een van de aanbevelingen voor het nieuwe Ondersteuningsplan.

Aan de andere kant wordt ook gevraagd om meer sturing, om eenduidig aan te geven wat 'goed' is, om meer duidelijkheid over de resultaten die we bereiken en om een robuustere verantwoording van de besteding van de ondersteuningsmiddelen. Er is behoefte om resultaten te vergelijken en om daarvan te kunnen leren. Daarvoor is juist standaardisatie nodig. Flexibiliseren én standaardiseren. Besturen gaat over paradoxen, en dit is er één van.

2

ONDERSTEUNING OP SCHOOL CENTRAAL

Over de interne structuur bij het bieden van ondersteuning zijn scholen over het algemeen tevreden, al kan de zorgcoördinator duidelijker positie kiezen en de ouder- en kindadviseur zijn rol verder versterken. Ook de kennisdeling tussen scholen kan worden versterkt tussen bijvoorbeeld directeuren onderling, zorgcoördinatoren en docenten onderling.

In de ogen van de deelnemende scholen en leerlingen zijn de docentvaardigheden het belangrijkste aangrijpingspunt voor versterking van passend onderwijs. Onderwijs verandert in de toekomst. Een belangrijke aanbeveling is continue deskundigheidsbevordering voor docenten en mentoren om veranderend onderwijs vorm te geven. Geef passend onderwijs een plek in deze verandering. Leer van elkaar. Maak docenten en mentoren meer bekwaam in het vroeg signaleren en bekend met de mogelijkheden van ondersteuning. Breng specifieke deskundigheid binnen de school of het voortgezet speciaal onderwijs in, zoals ondersteuners vanuit de kinder- en jeugdpsychiatrie en klinisch psychologen. Breng specifieke deskundigheid uit het voortgezet speciaal onderwijs binnen het reguliere voortgezet onderwijs. Uit verschillende rapporten blijkt dat het Samenwerkingsverband grotendeels een samenhangend aanbod heeft voor ondersteuning van leerlingen; toch zijn er enkele hiaten. Problemen worden ervaren door de wachtlijsten in de jeugdhulp. Ook geven zorgcoördinatoren en consultants van het Samenwerkingsverband aan dat er met name voor leerlingen met internaliserende problematiek en bepaalde hoogbegaafde leerlingen nog onvoldoende ondersteuning beschikbaar is. Het lukt het Samenwerkingsverband steeds beter het aantal thuiszitters in beeld te krijgen en sneller een oplossing te vinden. Er is echter nog een aantal hardnekkige thuiszitters, en verdere aanscherping van de analyse, preventie en aanpak is gewenst.

3

EEN SAMENHANGEND NETWERK VAN VOORZIENINGEN

Leerwegondersteunend onderwijs, praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs hebben hun toegevoegde waarde bewezen. Deelname aan leerwegondersteunend onderwijs en praktijkonderwijs is in de regio Amsterdam-Diemen hoger dan het landelijke gemiddelde, maar neemt af door de jaren heen. Tussenvoorzieningen en special classes voorzien in een behoefte.

Het aandeel voortgezet speciaal onderwijs ligt lager dan het landelijk gemiddelde en blijft redelijk stabiel op het door het Samenwerkingsverband vastgestelde maximum van 3%.

Het is belangrijk om te onderzoeken hoe het voortgezet (speciaal) onderwijs een goed aanbod kan ontwikkelen voor de leerlingen die nu naar niet-onderwijsvoorzieningen gaan zoals de Urban Voetbalschool.

De huidige bovenschoolse voorzieningen zijn voor zowel de inhoudelijke kwaliteit als voor het proces van inkoop en aanmelding en verantwoording aan een herijking toe. De verschillen tussen met name (S)TOP en Transferium vervagen. Het aantal leerlingen neemt af, maar de problematiek neemt toe. De beoogde doelen komen steeds minder vaak overeen met wat werkelijk wordt gerealiseerd, met name bij het Transferium. Duidelijk blijkt dat het aanbod dat is afgesproken in 2014 is veranderd en niet meer aansluit bij de behoefte.

Een belangrijke aanbeveling is dan ook om zo veel mogelijk één bovenschoolse voorziening te organiseren in of dicht bij de school, zodat leerlingen binding met hun school houden. Zorg voor deze voorziening in elke windrichting (noord, west, zuidoost, zuid/centrum en oost).

Voor andere leerlingen kan een tijdelijke plaatsing in het voortgezet speciaal onderwijs een oplossing zijn.

Herijk de verschillende bovenschoolse voorzieningen naar één voorziening, waarbij de wijze van aanmelding, bekostiging, inkoop en verantwoording gelijk is. Binnen de voorziening is er een gedifferentieerd aanbod, passend bij de verschillende vragen van leerlingen en hun ouders. Zorg voor voldoende flexibiliteit om mee te bewegen met de wisselende vraag.

Breng de diagnostische fase in de reguliere school, zodat bij aanvang van een traject voor een school, leerling en ouders duidelijk is waar het traject zich op richt en welke doelen behaald worden.

4

ONAFHANKELIJK TOEZICHT

Het organiseren van verticaal, onafhankelijk toezicht op het Samenwerkingsverband – ook een aanbeveling – levert een volgende paradox op. De samenwerkingsverbanden zijn bewust neergezet als een horizontale samenwerking die bij uitstek vraagt om een stijl van besturen die is gebaseerd op eigenaarschap van het geheel, op het overstijgen van het eigen belang. Sterker nog: op het sturen vanuit een sociaal verantwoordelijkheidsbesef. Het Samenwerkingsverband gaat dus uit van het gemeenschappelijk belang van de leerlingen; een belang dat soms haaks staat op het eigen belang van schoolbestuurders. Het instellen van een (deels) externe raad van toezicht zal een verticale structuur loslaten op een horizontale organisatie, en het is nog maar de vraag of dit leidt tot versterking van de stijl van besturen die ons Samenwerkingsverband kenmerkt.

Een andere aanbeveling is om een vorm van verantwoording en tussentijdse afstemming te ontwikkelen, die recht doet aan resultaatsturing, maar niet tot onnodige bureaucratie en een toename aan administratie leidt. Kom tot precieze capaciteits- en prestatieafspraken met besturen en aanbieders van ondersteuning. Gebruik data ten behoeve van monitoring, beleidsevaluatie en ontwikkeling van nieuw beleid.

5

SAMENWERKEN

Bij de voorbereiding van het nieuwe Ondersteuningsplan gaat het niet alleen over structuren en systemen. Het Samenwerkingsverband bestaat, zoals de term aangeeft, uit samenwerkers. Samenwerken kan een feest zijn: met voorpret, intrinsieke motivatie, het ervaren van verbinding, goede verhoudingen. Befriending in mooi Engels. Je doet dit samen – en je denkt: maar dan kan dit ook, en dit ook! Pas als je elkaars telefoonnummers in je mobiel hebt, en elkaar spreekt, belt en opzoekt tussen de vergaderingen door, ben je echt aan het samenwerken. Dat geldt voor de schoolbesturen, maar natuurlijk bij uitstek voor de professionals, docenten, mentoren, zorgcoördinatoren, begeleiders passend onderwijs, de directeuren en vrienden in de jeugdhulp en bij de gemeente. Scholen kunnen steeds meer zelf oplossen, zo blijkt uit deze evaluatie, maar het is van groot belang dat professionals vroegtijdig iemand erbij halen als er zorgen zijn over leerlingen. En die zorgen zijn er, ook dat staat in deze evaluatie. Schoolwisselingen, vaak in de richting van een lager niveau, leerlingen die zonder diploma het voortgezet onderwijs verlaten... Een heel belangrijke aanbeveling is: haal er op tijd iemand bij. Liever te vroeg dan te laat. Niet om te praten, niet om te vergaderen, niet om een leerlingbespreking te organiseren, maar om de problemen aan te pakken en op te lossen. Want blijven aanmodderen – een onbedoeld en ongewenst neveneffect van passend onderwijs – is geen optie.

6

BREDE VERBINDINGEN

Hierbij past ook de aanbeveling om de komende jaren nog betere verbindingen te leggen tussen het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs, tussen voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs, tussen speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs, tussen onderwijs en jeugdhulp.

De komende jaren blijft het huidige model van het Samenwerkingsverband bestaan, en blijft een samenhangend spectrum aan voorzieningen in stand. Op basis van deze evaluatie bouwt het Samenwerkingsverband daar met elkaar aan door als steun voor de leerlingen in het Amsterdamse voortgezet onderwijs, met het bureau van het Samenwerkingsverband als krachtige motor.

7

FINANCIERING

De verdeling van de financiering voor de basisondersteuning is gebaseerd op de leerlingaantallen in de verhouding van 1 : 2 : 5 (havo/vwo : vmbo : tussenvoorzieningen en special classes). Dit komt overeen met de mate van interne ondersteuning en buitenschoolse jeugdhulp, hoewel het aandeel leerlingen met buitenschoolse zorg significant sterker stijgt bij havo en vwo dan bij het vmbo. Een aanbeveling is om op redelijke termijn, mede op basis van kengetallen van de Ouder- en Kindteams, te beoordelen of de verdeling nog gerechtvaardigd is.

8

INNOVATIE

Steeds meer samenwerkingsverbanden kiezen voor het loslaten van de landelijke criteria voor leerwegondersteunend onderwijs. Het Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Amsterdam-Diemen kiest niet voor deze optie. Een bestuurlijke werkgroep is gestart met het oog op de aankomende regelgeving.

Nieuwe initiatieven komen op in samenwerking met de gemeente, zoals het Purmercollege en Pinq, en de ondersteuning op scholen innoveert, waaraan het Samenwerkingsverband ook financieel bijdraagt. Maar steeds goed onderbouwd, in overleg en aansluitend bij deze evaluatie van het Ondersteuningsplan en aansluitend op ontwikkelingen in de dynamische omgeving.

9

BETROKKENHEID LEERLINGEN EN OUDERS

Passend onderwijs is vóór alles gericht op de leerling. Wie kan beter aangeven wanneer het Samenwerkingsverband het goed doet dan de leerling zelf? De belangrijkste aanbeveling is dan ook om in te zetten op een grotere betrokkenheid van leerlingen, zowel structureel in de Ondersteuningsplanraad als informeel en ad hoc op basis van thema's. Daarnaast kunnen ouders beter worden geïnformeerd over ondersteuningsmogelijkheden op de school en daarbuiten. Het is ter overweging om, aansluitend bij wat het Onderwijschakelloket nu al doet, een oudersteunpunt in te richten.

SAMENWERKINGSVERBAND VO
AMSTERDAM - DIEMEN